

СЕКЦІЯ «СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ Й МОВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ТА ВИЩІЙ ШКОЛІ»

Кравченко Тетяна – канд. філол. наук,
доцент кафедри українознавства та суспільних
наук, Миколаївський національний аграрний
університет

ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІДДІЄСЛІВНИХ ІМЕННИКІВ У ТЕРМІНОЛОГІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

У тезах порушено проблему аналізу функціонування віддієслівних іменників у термінології сільського господарства української мови. Охарактеризовано їх словотвірні моделі, семантичні особливості та функціональне навантаження у фаховому мовленні. Визначено роль цих одиниць у формуванні та систематизації аграрної терміносистеми. Проаналізовано проблеми варіантності та вплив іншомовних чинників. Обґрунтовано доцільність стандартизації віддієслівних іменників як важливого складника наукового стилю.

Сучасний розвиток української наукової мови позначений активним формуванням і впорядкуванням галузевих терміносистем. Особливої актуальності це набуває у сфері сільського господарства, де точність термінології безпосередньо впливає на ефективність наукової комунікації та виробничих процесів. Одним із продуктивних засобів творення термінів є віддієслівні іменники, які забезпечують номінацію процесів, дій і результатів діяльності.

Метою дослідження є аналіз сучасного функціонування віддієслівних іменників у термінології сільського господарства української мови.

Віддієслівні іменники є результатом дериваційного процесу номіналізації, унаслідок якого дієслівна семантика трансформується в іменникову форму [1]. Вони зберігають значення процесуальності, але втрачають граматичні категорії дієслова.

Найпродуктивнішими є словотвірні моделі із суфіксами **-ння (-ення)** та **-ття**: *оброблення, зрошення, вирощування* [2].

Термінологія сільського господарства характеризується значною кількістю віддієслівних іменників, що позначають:

- агротехнічні процеси: *підгортання, розгортання, розкорчовування, культивування, просапання, прикопування, боронування;*
- біологічні процеси : *проростання, кільцювання, дозрівання;*
- технологічні операції: *обрізування (крони), формування (крони), прищеплювання, сортування, сушіння, пакування, вибирання;*

- управлінські процеси: *планування, фінансування, авансування, кооперування, паювання, орендування, фермерування, дотування, бонітування.*

Це пояснюється домінуванням процесуальної семантики в аграрній діяльності [3].

Віддієслівні іменники виконують такі функції: **номінативну** (*зрошення ґрунтів*); **узагальнювальну** (абстрагування дії); **системотвірну** (*обробляти – оброблення – обробник*); **текстотвірчу** (забезпечення зв'язності наукового тексту). Вони сприяють формуванню безособового, об'єктивного викладу, характерного для наукового стилю [4].

У сільськогосподарській термінології найпродуктивнішими суфіксами для вираження дій процесуального, тривалого характеру є суфікс **-нн-**, за допомогою якого від основ дієслів утворюються терміни-іменники, як-от: *коткування, проріджування, кільцювання, окулірування*. Можна встановити словотворчі зв'язки (ланцюжки), які вказують на системність української термінології сільського господарства, пор.: *прищепа – прищеплювати – прищеплювання; транспорт – транспортувати – транспортування*. Зафіксовано випадки, коли цей суфікс додають до основи іменника, оскільки ні в словниках, ні у фаховій літературі не засвідчили твірних дієслів, пор.: *землювання (комплексний ремонту ґрунту)*.

Таку ж високу продуктивність має і словотвірний тип із суфіксами **-ацій-/-цій-, -ізацій-/-изацій-, -фікацій-**, що беруть участь у творенні від запозичених коренів термінів-іменників, які позначають дію, процес, стан, результат, напр.: *агрегація, вегетація, апробація, фумігація, аграризація, сертифікація, персоніфікація*.

Також у зазначеній термінології для позначення процесу чи/і результату дії може використовуватися нульова суфіксація, від префіксальних дієслів виникли такі терміни: *надій, приріст, збір, наділ, посів, просів* тощо.

Суфікс **-аж** наявний у структурі сільськогосподарських термінів на позначення ґрунтових процесів або обробітку землі, як-от: *дренаж, кольматаж*.

Серед основних проблем віддієслівних термінів такі, як варіантність (*зрошення / зрошування, субсидування (субсидіювання)*); вплив іншомовних кальок; надмірна номіналізація текстів.

Ці явища ускладнюють стандартизацію термінології та потребують подальшого унормування [5].

Отже, віддієслівні іменники є важливим засобом формування термінології сільського господарства української мови. Вони забезпечують точність, системність і логічність наукового викладу. Подальші дослідження мають бути спрямовані на уніфікацію словотвірних моделей та стандартизацію термінології.

Література

1. Вакуленко М. О. Проблеми вживання віддієслівних іменників в українській науковій мові. *Studia Linguistica*. 2010. Вип. 4. С. 353–359.
2. Гінзбург М. Д. Українські віддієслівні іменники на -ння, -ття. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. 240 с.
3. Українська мова : енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський (голова) та ін. Київ : Українська енциклопедія, 2004. 824 с.
4. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови : підручник. Київ : Либідь, 2008. 248 с.
5. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. Київ : Українська книга, 2000. 480 с.

Кравченко Тетяна – канд. філол. наук,
доцент кафедри українознавства та суспільних
наук, Миколаївський національний аграрний
університет

Вовченко Інна – здобувачка вищої
освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний
університет

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ФІНАНСОВИХ ТЕРМІНІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Проаналізовано ключові проблеми перекладу фінансової термінології з англійської мови українською в умовах глобалізації та розвитку міжнародних фінансових відносин. Висвітлено структурно-семантичні особливості фінансових термінів, основні труднощі їх адекватного відтворення, а також перекладацькі стратегії, що застосовуються у сучасній практиці. Окрему увагу приділено проблемам багатозначності, відсутності еквівалентів, перекладу багатокомпонентних термінів і ролі нормативно-правових джерел у стандартизації терміносистеми. Обґрунтовано необхідність уніфікації фінансової термінології як чинника ефективної професійної комунікації.

Проблема перекладу фінансових термінів українською мовою сьогодні є особливо актуальною, оскільки фінансова сфера активно розвивається та постійно поповнюється новими поняттями. Це пов'язано з глобалізацією, розвитком міжнародної торгівлі, співпрацею з іноземними компаніями та інтеграцією України у світовий економічний простір. Усі ці процеси супроводжуються активним використанням англійської мови, яка фактично стала основною мовою фінансів і бізнесу. Внаслідок цього в українській мові виникає велика кількість нових термінів, переклад яких не завжди є простим і однозначним.

Фінансова термінологія має свої особливості. Вона відзначається точністю, логічністю та чіткістю значення. Кожен термін повинен